

Telegraful Român

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

Abonamentul:

Pe un an 32 eroane.
Pe șase luni 16 er. — Pe trei luni 8 er.

Correspondența

să se adreseze Redacției «Telegraful Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori neracolate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiilor, după învoială:

Abonamentele și inserțiile
să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Insemnări

Școala

... «pe lonei să mi-l trimiți negreșit la școală, să nu rămână cumva în lume orfan de învățătură...» și glonful mitalierilor din pajura dușmană și-a curmat, vecine Niculae, firul gândirii tale chinute de grilele de acasă. Ai căzut moale lângă tunul, pe grumazul cărui te sileai să trimiți n-veste tale prin taina slovei cel mai cuminte sfat. Căci în amarul zilelor celor patru ani din urmă, ai cules dela diferitele neamuri printre cari ai obosit strălucind moartea, un mare și sfânt adevăr: că orfan după dreptate e nu mai cel lipsit de învățătură. În strălucita deparțării ai ghicit din arătările ce și s-au țin în cărțile vieții prețul cel nepătat de scump al cărții, ai oblicat la mîntea la întemeiată nu-mai pe tainele și sfaturile firii, că în telepleciana celuilui în «iscușia slova» are dar puterile, dar și ferească mintea de prăpăști primidoșoare și suferite de multe păcate ce pasc drumul către fericea vremenlică și vesnică. Ai simțit și ai văzut cum neamurile își primenesc sufletele și trupurile cu temerurile luminii e țevorose din carte, și cum adună ea «prisosuri nouă pe țruu înaintare». Ai înțeles că școala, cartea e «pânea sufletului», pe ea se întemează toată viața viitoare, din care omul hrănindu-se nu va fi osândit sau hrânind pribeag și tărătur prin pustietățile întunecate.

De bună seamă, gândurile și adevărurile acestea îți au slujit de indemn pentru a trimite din preajma morții un sînt atît de prețios, un sfat în

care se reflectează genul neamului, care stăruie din toate puterile să ne scoată din nestatornicia clipeilor și să ne pună în legătură cu faptul vieții, să ne lege cu vesnicia.

Și biata ta nevastă se va trudi, ca inima cernită de durere să-ți înfăptuiască dorința din urmă. Dar cum și unde să-ți trimiță la școală? Căci iată sântem în dricul loamei și uli-tele gem încă de copii lipsiți de supraveghere. Școala din mijlocul satului e pustie, ferestrele împănțite și ușile ruginite în fișii. Podoba de om harnic și vrednic, dascălul Ghiorgheș duce trai greu de rob prin pusturile Siberiei, iar Gavriila slobozoi mai în vară dela oasie a părăsit slujba bisericii și se codelse să mai deștepte mintea celor mici. Și aproape toți învățătorii din jur și au părăsit slujbele, stau perde-vară pe acasă.

Dar nu te chinii, femeie, desnădăduind. Școala cea veche a strămoșilor, biserică, nu-ți lasă odrasla ta orfană de învățătură! Iată părintele, întingând glasul vremenilor de povară și simțind neputința ce cobor să l amenințeze credințioși, birse boala dușmana — nepăsarea, care ne-a amorțit, și cu glasul blând, ca în vremile apuse chiamă neamurile fragește să le învețe frica lui Dumnezeu, cinstea oamenilor și să le deslege taina cea mare a slovelor. Ferestrele școlii se deschid, fișii ușor își pierd rugina. Copiii nu vor mai pribege pe ulii, ci se vor înșira caminiți «în băncile de brad», căci «la măsuta din fund» stăruie prețul-apostol să «încapă mănca» de luminare a sufletelor.

Așfel pînă, va veni Gheorghieș, școala va fi tot vie, doar adăpostul nostru de veacuri, biserică, e măică

credințioasă și iubitoare și nu-și lasă fida să-i moară din pricina deochiului poliției «care a intrat în casa noastră fără a lăsa la ușă nimic din bagajul ei».

Ofert de pace

Puterile centrale și Turcia doresc armistițiul

Biroul de corespondență telegr. ungar comunică în 5 l. c. dela Viena:

Austro-Ungaria, Germania și Turcia au hotărât, în scopul încheierii unui armistițiul general și a începerii tratativelor de pace, a se adresa deodată către Președintele Statelor Unite, prin mijlocirea guvernelor încredințate cu reprezentarea intereselor lor în Statele Unite.

Pentru executarea acestei hotărâri, trimisul austro-ungar în Stockholm a fost însărcinat ieri pe cale telegrafică, să roage guvernul suedez: să mijlociească trimiteria în 4 l. c. a următoarei depeșă către Președintele Wilson.

«Monarhia austro-ungară, care a purtat războiul todeauna numai ca luptă de apărare și de repetiție ori și a manifestat voința de-a pune sfârșit vărsării de sânge și a ajunge la o pace dreaptă și onorifică, se adresează prin această către domnul Preșident al Statelor Unite americane cu oferta de a încheia cu ea și cu aliații ei imediat armistițiul pe uscat, pe mare și în văzduh, și în legătură nemijlocită cu aceasta a intra în tratative asupra păcii, pentru care ar fi să servească de

bază cele 14 puncte ale mesajului adresat de d-l Preșident Wilson către congresul din 8 Ianuar 1918, și cele patru puncte din vorbirea d-lui Preșident Wilson dela 12 Februar 1918, la care se vor lua în considerare și expunerile Președintelui dela 27 Septembrie 1918.»

Felul de a fi

— Persoane politice —

S'a vorbit eară, zilele acestea, de formarea unui cabinet de concentrație, în care să intre, alături de alții, și doi însemnați bărbați politici ai Ungariei de astăzi, și anume conții Iuliu Andrassy și Ștefan Tisza.

Cât de puțin realizabil este un astfel de plan — că adică Andrassy să colaboreze alături cu Tisza în același cabinet — se poate vedea dintr-un articol mai nou al unui mare ziar vestit (N. W. Journal din 22 Septembrie 1918), care scrie următoarele despre contele Iuliu Andrassy:

A fi născut în umbra unui mare nume, este un lucru împreună areori cu noroc. Acțiunea și faptele fiului se măsoară cu mărimea tatălui. Contele Iuliu Andrassy, tânăr, cunoaște din experiența vieții sale acest obicei. El trăiește în mijlocul nostru ca bărbat cu însușiri plăcute, este o apariție interesantă, — dar fără originalitate, fără nota personală și națională a părintelui său.

În inteligență și cultură întrece pe cei mai mulți dintre semenii săi. Ca orator este o podoabă a parlamentului, în discuții mănuște arme elegante. Dar, ca politician de valoare,

FOIȘOARA

Gând din colțul de fereastră...

Când din colțul de fereastră
Vezi, că s'bor de-aci cocorii,
Și cum cade frunza moartă
Popilor din colțul morii,
Și din tot ce-a fost în juru-ți
În scurt timp nu e nimic,
Că-și latine de toamna pînza
Peste lumea noastră mică.

Ear când toamna «mbrăntășe»,
Și de sus încep să cadă
Fulgii leșei, ce acopăr
Tot cuprinsul cu zăpadă,
Ochi-ți varsă două lacrimi
D'atîta strălucitate,
Și de noi, e'a patria eară
O petrecem duși departe...

Ioan Berghia.

Vorbe de aur

Mântie înaltăse spre rugăciune către
Dumnezeu sînt mai puternice, mai biruitoare,
decît armăz pustitoare, iscodite de
mîntea omenească.

De aceea, înalt-ți, neamul meu, sufletul
prin credința către Dumnezeu, și El,
care îți înțelege durerea, te va mîntui din
văturile morții, care te încunjură cu turbare.

Căzut-a cununa capului nostru...

Cuvîntări funebrele de Dr. Ioan Lupăș

— Observări critice —

De prof. Dr. Traian Saclu

În tăcerea apăsată a muzelor române, sunt zăngănită puternic al armelor, primim azi cu îndoieli bucurie apariția prediciilor părintelui protopresbiter dela Săliște: Căzut-a cununa capului nostru...

Cu toatăcă în articolul de fond din Nr. 12-1918 al «Telegraful Român» s'a aprețajat după merit cartea d-lui Lupăș, ea totuș n'a ajuns încă aceea ce trebuie să ajungă la un neam atît de sărac în cărți în vremea războiului de astăzi ca neamul nostru, să împodobiască biblioteca tîcărui intelectual român.

Cititorii români sînt oarecum preocupaj față de cărțile de cuvîntări funebre. În care pînă acum n'au putut să vadă decît niște manuale de specialitate. În ajutorul proeilor cu mai puțin dar de a cuvînta.

Pentru ca să înlătur prejudețiile cărturarimii noastre în chestii de cuvîntări la morți, am scris aceste scrieri, prin care am nădejdeea să atrag asupra cărții d-lui Lupăș atențiunea tuturor cititorilor români, clerici sau mireni.

«Când se tipărea cartea, — îmi spunea d-l Lupăș în vară — un preot din jurul Aradului, răsfind manuscrisul, căută zelos în el o «Predică la îngropăciune unui bătrîn de 70 de ani, a «unei femei tinere», a «unui copil», ș. a. și, natural, găsind în cartea mea așa ceva, a mîntuit-o cu senință scurată: «nu face, nu face, noi vrem o carte cu predici gata pentru orice înmormîntare». Ei bine, trebuie să declarăm dela început, că cartea d-lui Lupăș intră-devar «nu face» pentru proeii de dădăi numai să reciteze «vechile cazanii-stereotipe», de aifel, ne și spune autorul în «Prefață». Când d-l Lupăș și-a adunat laolaltă 40 de predici, și a avut în vedere: să le arete fraților săi în Hristos, cum să «individualizeze» în fața orăcărui mort în așa fel, ca din trecutului celui «în groșă săliștii» să se facă educația morală-religioasă și națională-culturală a celor vii, iar neproieilor să le dea în mîna o carte literară de rangul prim, bogată în foloșitoare contribuții la istoria noastră culturală de azi.

Efectul teatral al «cieriunilor» frăi stăruș și de interes numai pentru familia celui mort, cum le avem în cărțile de predica de pînă acum, nu se găsește în cartea aceasta chemată să reformeze din temelie literatura noastră de acest fel. În cuvîntările d-lui Lupăș, care, foarte potrivit, în cel mult 15 minute, ieraticile, restrînge

la strictul de lipsă, nu vînează după lacrimile ascultătorilor, ca apoi babele satului să lunde pe preotul, care «a zis așa de bine», fără însă să-l spuie toate, ce «a zis» acela. Din Lupăș utilizează ieraticile turndă în el viața reală și aducîndu-le în legătură cu trebuințele obștei. Astfel cuvîntările dinaintul nu te obosesc, ci te cucereș, dăndu-ți de gîndit și deșteptîndu-ți dorul de viață. De pildă, preotul Provediviu din Amnaș de trimite (fiilor săi) departe de groapa deschisă a tatălui lor cu limbă de moarte sfatul părintese de a trăi todeauna potrivit învățăturilor creștinești, de a păzi legelile și poruncile, de a iubi dreptatea și mi-losostea, ca ordine va avea priie să-i cunoască, să înțeleagă îndata, că ei sînt odraslele unei familii proești, și pentru bucele lor însușiri să binecuvinte pe părintii lor, cari i-au crescut. Căci, după cuvîntul S. Scripțurii: în filii săi se va cunoaște omul...

... Iar dela iubirii săi pahorien, — pe cari a-i păstorit cu dreptate timp de 21 ani, îndrumându-l să urmeze căile Domnului, să îmbiască adevărul și dreptatea, și cinstească pe toți după cuvîntul și să se desbrace de toate pornirile păgubitoare, — nu își poate lua rămas bun în alt chip, decît rugîndu-i cu toată străința și acum în clipa despărțirii, să țină cu dragoste ne-strămăta la sfînta noastră biserică orto-

este lipsit de apăsătoare de a se potrivea. Altfel dată n-are inițiativa, care făcuse din tatăl său unul dintre cei mai de seamă bărbați de stat în istoria mai nouă a Ungariei.

Trăsăturile feței bărbatului încărunțit fără vreme — Andrassy abia e de 58 de ani — sânt ale părintelui său, dar fără farmecul particular al acestuia... Statura sa mlădoasă, îmbrăcată totdeauna fără greș, are în umblet o atitudine de oboșală. Adus de spate, la vorbă e liniștit, vocea sa e sonoră. Mișcările sale sânt pasionate, dar fără putere.

O ferbinte pornire internă l-a împins spre politică. Deși nu nădădușă să câștige lauri în felul laurilor dobândiți de tatăl său, pe care îl adora nespun, totuși năzușă să ajungă în aceleași funcțiuni ca și părintele său. Lupta aceasta a format cuprinsul de căpetenie al vieții sale.

Ca purtător al numelui Andrassy, care se ivește mai întâi în veacul al 13-lea la sacui, deși familia numai în 1775 sub Maria Terezia obține rangul conților, i-a fost ușor să ajungă în primul rând al talentelor politice. Dar în luptele parlamentare, ruinatoare de nervi, totdeauna *are alină*, care ajungă la țântă înaintea lui. Și între aceste alții, are în deosebi unul, — contele Ștefan Tisza, care intrarea în sine toate însușirile ce lipseau din caracterul, de altfel bine campanit, al lui Andrassy, — însuși fără de care în timpuri furtunoase un conducător al națiunii sau un bărbat de stat nu poate să fie destul de iscusit. Mirosul de pământ al pusei este la parere tot așa de nedespărțit de Tisza, ca și mirosul delicat al salonului de Andrassy.

Netezimea stilului, eleganța vorbirilor este mai mare la Andrassy; dar Tisza îl یتuce în puterea de a făptui, în inițiativă și energie.

În felul de a vedea, în păreri și gândiri asupra națiunii și statului, nu se deosebesc mult unul de altul. Contrastul între danșii este, că unul poate să fie, ceace ar vrea să ajungă celalalt, și că unul este, ceace ar vrea bucuros să ajungă celalalt.

Acești doi bărbați nu pot să lucreze împreună. Căta vreme Tisza are în mână conducerea națiunii, locul lui Andrassy nu poate să fie după el, sau lângă el, ci numai în fața lui, în poziție de luptător...

Dar clubul parlamentar, înființat de danșul și numit «partidul constituțional ungar», nu crește în număr,

doxă-română și la fica ei: școala, să jertfească din prisoșnița agonisitei lor pentru bunăstarea acestora, să păzească cu sfințenie legile și poruncile lui Dumnezeu, să-și chivernisească cu înțelepciune familiile lor, să-și crească în virtute copiii, să ajute pe cei lipsiți, să mângâie pe cei întristați, să fie iubitor de mii și adevăr, pentruca bine să le fie totdeauna».

Din adio ce și-l dă la soția sa gloștașul necunoscut din Nürnberg Hermann Landesman, îngropat pe ale noastre plăuri, duhovnicul dărușului din Sălighe știe să scoată o vorbă potrivită și pentru mii de române văduite în luptă văduie din Germania: «Eu merg în calea lui, iară tu înțerește-te și fi bărbăț, păzește căle Domnului și legile și poruncile și judecă-ți lui și mărturile lui, precum este scris în legea lui Moisi, ca să fi fericită în toate, câte vei lucra, și oriunde te vei întorcea».

Nu toirea cu «ierăcătul» însă sânt nota cea mai puternică a cuvântărilor. Acestea își au țării și particularitatea lor în faptul, că din creșterea, firea ori viața miorului se scoate *ca o idee* de folos, pe care apoi părintele Lupaș o lămurise pe înțelesul tuturora cu ajutorul înțelepciunilor scripțurii, dar așa, că la *dinșul creștin* se împacă desăvârșit cu *stăpina*.

(Va urma)

ci rămâne un cerc distins al excelențelor în disponibilitate.

În cabinetul coaliției, contele Andrassy ca ministru de interne avea să realizeze dreptul electoral universal, egal și direct, — o problemă care a primit-o, dar n'a împlinit-o.

Lumea a răsuflat mai ușor, când stăpânirea coaliției a căzut, și contele Tisza a venit arăta la putere.

De aici încolo întâlnim numele lui Andrassy mai ales în presa internă și externă. Cu deosebire în cursul războiului universal a luat cuvântul în numeroase articole aparute în limba germană, franceză și maghiară... (Aurorul articolului, semnat cu trei stele, nu este multămit cu articolele acestea ale contelui Andrassy. Povestește apoi unele lucruri și uclerității ascunse ale saloanelor aristocrației înalte, cu prilejul încoronării regelui Carol, și termină astfel:)

După scurțul intermezzo al contelui Moritz Esterházy, mult dibacul *Wekerle* a ajuns eară ministru prezident. Numirea lui a atins dureros cu deosebire pe Andrassy, care așteptase la sigur să fie încredințat cu formarea cabinetului...

Până acum însă în cariera sa politică, nu i-a surră norocul de loc. Norocul îl călăuzește, omul însă trebuie să și-l faurească. Bărbați de stat fără noroc n'aduc nici un bine stăpânilor și stăpânitului. Viața lui Iuliu Andrassy s'a istovit, până acum, în aventuri și încercări. De izbândă n'a avut încă parte.

Câteva învătămintे din rășoi

II

Putem relevă adevărul, că noi românii am ajuns să contribuim la apărarea bunului comun, la apărarea patriei comune în proporție cu celeați conlocuitori, cu *brațe mai numeroase* acum, unde viața de om este mai mult expusă decât în atelierile și fabricile orașelor, unde sutele de mii de frați concetățeni între împrejurări mai norocoase contribuie numai cu munca lor brahăială la promovarea aceleiași ținte finale, la promovarea birăniei, pentru care cei din tranșe își jertesc și viața.

Ce însemnează apoi pentru un neam din punct de vedere al conservării de sine a avea meseriași și industriști de ajuns ideosebi astăzi și aici pe câmpul de onoare, aceasta o știm noi, cei ce sântem în mijlocul lor de ani de zile.

Vedem, că acest rășoi a creat o lume nouă, — lumea celor îndepărtăți de casă și masă, — și cari în noua lor lume au fost și sânt necesitați să se îngrijescă de cele trebuincioase existenței din rășoi. Și de căte nu are omul și mulțimea asta de ostași pribegi azi și aici trebuiată! Atât pentru viața de toate zilele, cât și pentru susținerea colosalului aparat, numit armată, parte dinstruite fel și fel de obiecte, trebuie din nou, parte din reparații și renovări.

Este doar știut că dela cele mai mici formațiuni până la cele mai numeroase comande și instalații rășoicene, fie acestea de orce natură ar fi, în tot locul *puterea* ce construște și dirigez — *adevă meseriașul, este indispensabil*!

Rășoiul de față ni-a demonstrat în destul și ne învătă continuu, că un popor cu mulți mesieri de frunte, apoi cu meserii și o industrie largă, este mult mai puternic și cu mai multe sorți de izbândă pentru un viitor fecit, decât un neam alcătuit din mulți, dar sărmani țărani, — gospodari de a-3-a mână, — fără o clasă de mijloc, ci numai o mână de domni, cari dispăr în masele străine.

Noi am progresat și progresăm foarte încet. Țărânul nostru, deștept dela natură, are oroare de schimbări în ceace privește traiul lui din părinți și moși.

El uneori ascunde și la milite și știința și capabilitatea lui, ca nu cumva să fie aplicat la ocupații și între oameni de altă pânură și alte obiceiuri, deosebite de ale lui.

Noi am plătit scump în decursul acestui rășoi greșelile trecutului. Cel puțin culegând azi toate învățăturile, ce ni le dă timpul de față, să căutăm, ca pe viitor să aplicăm toate mijloacele cu puțință întru creșterea unei țărâni însărite, apoi să ne creștem clasa de mijloc puteratică, alcătuită din meseriași, industriști și lucrători în fabricile orașelor noastre.

Rășoiul ne-a trezit din amorțala de decenii și cu glas puternic ne spune, că orce popor, dacă voește să ție și pas cu lumea, dacă nu vrea să fie și pe mai departe nesocotit de popoarele culte, nu i-este permis să stea închis la o parte, ci trebuie să dea un procent însemnat de bărbați și orașelor, ca azi-mâne să ne putem lauda și noi că avem orașe românești în patrie.

M'aș bucură dacă cel puțin unii din cărturarii noștri ar face studii teinice în cursul acestor zile grele, cu privire la alierea căilor, pe baza cărora s'ar putea lucra la timpul său în direcția dorită.

Ca să putem avea destul bărbați, cari să îndeplinească misiunea, ce se așteaptă după rășoi, trebuie să examinăm și studium teinice cauzele, care au reținut poporul nostru în calea lui de progres, scrutând neajunsurile prezentului, pe care le va considera că urmări ale neîngrijirilor din trecut, compunând apoi un plan de muncă, va începe fiecare în cercul său îngust sau mai larg opera mare a culturii poporului nostru, conform cerințelor vremii.

Ar fi trist, dacă din experiențele de până acum n'am căușă să învătăm și învățând să îndreptăm tot ce este în interesul maseilor largi ale poporului.

Ioan Dăncilă,
preot militar.

Regele Bulgariei își părăsește tronul

Ferdinand, regele bulgar, a renunțat la domnie. Fiul său, *Boris*, a urcat tronul în 4 Octombrie 1918.

Renunțarea s'a făcut în toată forma, iar prințul moștenitor, proclamat rege, a fost imediat încoronat sub numele *Boris II*.

Sobrania a primit toate condițiile puse de înțelegere.

Supuși germani și austro-ungari din Sofia au plecat din Bulgaria.

Întâmplările din Bulgaria

— Glasuri de gazete —

Ziarul *Budapesti Hirlop* din 3 I. c., într'un prim articol, scrie:

Bulgaria va să zică s'a predat. Un vis turanic s'a risipit. Multe cuvântări frumoase, înfrățire, credință și idealism s'au schimbat în nimic. Tovărășia fraților de arme s'a clătinat.

Pentru noi era surprinzător, pentru dușmanii noștri ceva mai puțin surprinzător. La Paris, la Londra, lumea știe înainte cu două săptămâni. Cam să nu știe? Când *acolo* s'au pus lucrurile la cale. Noi am dat cu socoteala; — noi jucăm, în afacere, rolul bărbatului înșelau. Acum, — după ce noi-ne-am mai deprim puțin cu surprinzător, iar și bulgarii, cu rugămintea, se desăfoară înaintea ochilor noștri întreaga comedie: poporul bulgar ca un singur om săt la spatele acțiunii lui Malinov: soldați, diplomați, sobranie, rege, tot.

Se deșteaptă în mintea mea iocana romantică, de acum sănt doi ani, când călăraș chipeș bulgari s'au întâlnit cu voinicii noștri husari și s'au îmbrășșat pe pă-

mânt sărbinde cucerit. Am pus pe casele noastre sârbindele bulgare. Astăzi chipeș bulgar a descălecat pe pe cal. A deslecat pe pământ, și sabia șia-ă frânt-o. Se povestește, că și-a încredințat norocul în mâinile lui Wilson, și că prezidentul american i-ar fi făgăduit, că n'o să i se întâmple praznic.

Asăi. Nu i se va întâmpla prea rău, — decât că trebuie să renunțe la ceșug, sub titlul de rasă și națiune, i-am cășugat din Sărbia. Și trebuie să renunțe la ceace, cu ajutorul german, și-a cucerit din România. Și trebuie să renunțe la tot rodul, jertfel de sânge din trei ani al rășoiului. Și trebuie să renunțe de a fi statul conducător în Balcani. Trebuie să renunțe de a mai concura vreo dată la Bostoful fantastic. Trebuie să renunțe la viașurile sale, la demnitățile sale, — ca din mânăle dușmanilor să să-și poată primi viața goală și notorul redus; și trebuie să renunțe la faptul, ca împreună cu prietenii săi să fie orol luptător al unei cauze drepte, jertfa ei putea-va a trebui, salvatorul ei dacă se va da...

Neue Freie Presse: Pentru cele petrecute în Bulgaria a fost hotărât și faptul, că situația *materială* a țării are desolat. Recolta rea și lipsurile armatei făceau cu neputință o nouă campanie de carnă.

Ziarul bulgar *Mir* din Sofia scrie: Germania, Austro-Ungaria și Turcia, cu care până ieri am luptat împreună, vor înțelege de sigur stăruirile noastre. Aliații noștri de până acum n'au cauză de a ne acuza de necredință. În fața tinerilor noastre, 65 la număr, armata dela Salonica a avut 650 de guri de foc. Noi avem *doau* diviții, față de *noau* diviții dușman. Aliații noștri cunoștea starea armatei bulgare, dar n'au putut să ne ajute. Astfel Bulgaria are expusă primejdie de-a ajunge soartea Sărbiei dela 1915 și a României dela 1916.

Ravas politic

Cu o cereșitate amțioasă se desășură întâmplările, cari clădes temeliele neamurilor de mâne. Fiecare clișit comparat descoperiri aproape nevisate. Diplomații se osteneș din rășpuseți să întreacă puterea armelor ucigașe.

În vărtejuri urase și evințelor caută și politica noastră internă prietel de incopeciere. Viforința sângelui a plăsmuit dreptul de liberă dispunere pentru *fiacare* neam. În Austria, naționalitățile toate, cer punerea în lucrare a acestui drept și fac silințe hotărnic de moarte pentru înfăptuirea lui. Tot pe temeiul acestui drept partidele opoziționiste în frunte cu contele Károlyi, desăfură multe silințe ca să asigure independența pe întreaga linie a Ungariei. Numai uniune personală, altceva nimic să nu mai lege soartea Ungariei de soarta Austriei. Dorința lor e ca chestiunea aceasta să o înalțe pe treapta chestiunilor de politică internațională. Încheierea păcii să deslege definitiv și nodul acesta.

Sub unghiu acestă pleacă dușmănia contelui Károlyi contra contelui Tisza și *Wekerle* până în pânzele albe. El vede în *Wekerle* și Tisza protretele cele mai rezistente ale sistemului de astăzi.

Ne închinăm și noi în fața dreptului de liberă dispunere, care însă să nu nănoască nici građațiunii și nici favorici, ci egal să fie pentru toate neamurile.

Știrile rășoiului

Comunicatul din 4 I. c. al statului nostru major anunță, că pe frontul din *Albania* se urmează retragerea trupelor noastre, conform planului și fără a fi neputință de unități ale puterilor maritime dușmane, sprijinite de numeroase aeroplane, au bombardat 2 ore orașul și portul *Durazzo*. Paguba materială e însemnată. Încercarea dășmanului de a străbate în port, s'a zădărnicit; cu acest prilez am scufundat un crucișător dușman.

Statul major francez comunică în 4 I. c. Am alungat pe germani dela St. Quentin, pe care l-am ocupat deplin. Din 15 iulie până în 30 Septembrie 1918 aliații au înfrânt în Franța și Belgia 248 mii de pricaci, au capturat 3664 tunuri și peste 23 mii de mitraliere.

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de învățători la școala conf. ort. rom. din comuna...

1. In comuna Purcăran un post cu salariu de 1200 cor. care se plătește de la popor și cvartir în natură.

Cu postul de învățător este împreună și cantoratul. Venitele cantorale nu se computează în salariul învățătorilor.

2. In comuna Târlungeni un post cu salariu anual de 1200 coroane, care se plătește de la popor prin repartiție și cvartir în natură.

3. In comuna Sânpetru două posturi cu salariu anual de câte 1200 cor. care se plătește în rate lunare de la biserică, grădinișca școlară de 1/4 de jugăr și cvartir în natură.

Învățătorii sau învățătoarele alese vor instrui și pe copiii din școala de repartiție. Cererile de concurs provăzute cu documente cerute să se înainteze în termenul arătat ofițului protopresbiter ort. rom. al Brașovului.

Brașov, 3 Septembrie 1918. Oficiul protopresbiter ort. român al Brașovului. V. Sfetea, adm. prot.

Concurs

Pentru întregirea a două posturi de învățători (învățătoare) la școala conf. ort. rom. din Presmer (Prázmáry) tractul Brasov, se publică concurs cu termen de 15 zile de la prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post sânt:

1. Salariu conform legilor în vigoare, plătit lunar anticipativ din casa bisericii.

2. Cvartir în edificiul școlar, sau 240 cor. bani de cvartir.

3. Reluț de grădinișca de 20 cor.

4. Adaus de scumpete în sumă de 400 cor. anual, pe timpul răboiului, eventual și pe mai departe.

Nou alesul va avea să funcționeze și ca cantor la biserică pe lângă remunerarea de o coroană de fiecare familie (circa 250 familii) plus venitele școlare obținute.

Cererile de concurs provăzute cu toate documentele cerute să se înainteze ofițului protopresbiter ort. român al Brașovului. Concurenții au să se prezenteze în vreo Duminecă sau sâmbătoare în biserică din parohie spre a cânta, iar eventual concurențele spre a face cunoștință cu poporul.

Preșmer (Prázmáry), 1/14 Septembrie 1918. Din ședința comitetului parohial ort. rom. ca scaun școlar. Ioan Luda, preș. com. par. Iredion Frațes, notar com.

Văzut: V. Sfetea, adm. prot. Nr. 605/1918. (247) 3-3

Concurs

Cu provocare la rezoluția Ven. Consistor din 23 August a. c. Nr. 8875 Școl. pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională din Vartop, protopresbiteratul Abrudului, se publică concurs cu termen de 15 zile de la prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post sânt:

1. Salariu fundamental 1200 cor. în rate lunare anticipative din casa bisericii și gradațiile personale după anii de serviciu în această școală.

2. Cvartir în natură, reluț de grădinișca de 20 cor. și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post își vor înainta cererile de concurs în termenul deschis subsecretariatului ofițului, iar concurenții — cu observarea prescrierilor din regulamentul pentru parohii, — se pot înfățișa înaintea alegătorilor pentru a cânta, resp. a oca și a cânta și a face cunoștință și cu poporul.

O Fenebăla (Aranyosbánya), la 1 Septembrie 1918. Oficiul protopresbiter ort. rom. al Lupșei, în conțelegere cu comitetul parohial concernent. Vasile Gau, protopop.

Petru Popoviciu, protopop. Redactor responsabil Dr. Nicolae Regman.

Concurs

Pentru întregirea celor două posturi de învățători la școala noastră elementară conf. din Herman (Szászhermány) protopresbiteratul Brașovului, se publică concurs cu termen de 15 zile de la prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu aceste posturi sânt:

1. Salariu fundamental 1200 cor.

2. Reluț de cvartir 240 cor. (ambele plătită din casa bisericii).

3. 1/4 jug. grădinișca în natură.

4. 1/2 ven. din venitele cantorale în săpt. a treia, resp. a doua.

Învățătorii cari vor fi aleși, vor fi datorii a instrui înafara în cor și a conduce corul în biserică și a fișca strana la rândul său.

Pot concura și învățătoare, în care caz nu se va pretinde dela ele cantoratul.

Concurenții, cari ar mai fi avut încă și până acum anii de serviciu, vor primi salariul după tarifa legilor în vigoare și după anii de serviciu. Herman (Szászhermány), din ședința comitetului parohial ținută la 15/28 Iulie 1918.

George Fatalet, Niclae Popovici, președinte, notar. Văzut: V. Sfetea, adm. protop.

Nr. 481/1918 of. prot. (241) 3-3

Concurs

Pentru întregirea postului de învățător la școala conf. ort. rom. din Vima-mare (Tordaványa), protopresbiteratul Cetății de Petrar, prin această se publică concurs cu termen de 15 zile de la prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post sânt:

1. Comuna bisericăscă, din repartiție, 440 coroane.

2. Ajutor consistorial permanent 160 coroane.

3. Restul salariului legal dela stat, votat deșta.

4. Cvartir corespunzător, și

5. 2 stănjini de lemne de foc.

Învățătorului ales i se impune — pe lângă îndatoririle cuprinse în normele în vigoare — cultivarea grădinișci școlare (legumărit, poartă) cu înșii elevii; formarea unui cor școlar din elevii și adulții; conducerea elevilor la biserică în fiecare Duminecă și sâmbătoare, cântând cu irăspunsurile liturgice și conducerea regulată a școlii de repartiție.

Concurenții să își înainteze rugățile provăzute cu toate documentele de lipsă subsecretariatului ofițului protopresbiter ort. român indicat mai sus și în același interval de timp să se prezinte în biserică și comună, ca concurenți.

Lăpușul-unguresc — Magyarláp, la 3/16 Septembrie, 1918.

Oficiul protopresbiter ort. rom. al tractului Cetatea de Petrar, în conțelegere cu comitetul parohial.

Andrei Ludu, protopop. Nr. 269/1918. (244) 3-3

Concurs repetiț

Pentru întregirea parohiei de cl. III. Vinta, din protopresbiteratul Lupșa, devenită vacantă prin reposesarea parohului Nicolae Nicoră, duplicate la parohului, nu s'a prezentat nime ca concurent, se publică al doilea concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru ntregirea venelor profeșii dela stat.

Concursule, înzestrate cu documentele cerute, se înaintează în termenul deschis subsecretariatului ofițului, iar concurenții — cu observarea prescrierilor din regulamentul pentru parohii, — se pot înfățișa înaintea alegătorilor pentru a cânta, resp. a oca și a cânta și a face cunoștință și cu poporul.

O Fenebăla (Aranyosbánya), la 1 Septembrie 1918. Oficiul protopresbiter ort. rom. al Lupșei, în conțelegere cu comitetul parohial concernent. Vasile Gau, protopop.

Vasile Gau, protopop.

Concurs

Pe baza statutului organic § 63 combinat cu § 23 pct. 5 a regulamentului congresual Nr. 130/1888 referitor la alegerea de protopresbiter, prin acesta pentru îndeplinirea postului de protopresbiter în tractul CohaImului se publică concurs.

Vitorul protopresbiter va fi totodată și paroh în locul central al tractului, anume în parohia CohaIm.

Venitele împreună cu acest post sunt:

a) Salariul protopresbiteral statorit prin Ș-ul 19 din pragmatica de serviciu și alte venit și taxe după funcțiuni protopresbiterale, conform normativelor în vigoare.

b) Venitele parohiei centrale CohaIm, fasionate în coala B cu ocaziunea întregirii dela stat a venitorilor profeșii.

Concurenții au să documenteze evaluificațiunea prescriă prin concluzul congresual Nrii 111 din 1888.

Concursule instruite cu toate documentele în original sunt a se înainta la adresa venerabilului Consistor Arhiepiscopale în termen de 30 zile dela prima zi ce urmează după publicarea acestui concurs în ziarul «Telegraful Român».

La petiția de concurs să se alăture și o tabelă de evaluificațiune cu rubricile reclamate de Ș-ul 12 al regulamintului congresual Nr. 130/1888.

Concursule instruite după expirarea termenului fixat, nu se vor lua în considerare.

CohaIm, din ședința extraordinară a comitetului protopresbiter, ținută la 3/16 August 1918.

Ieronim Bozza m. p., Aurel Stefan m. p., președinte, not. comit.

«Aprobat» Sibiu, din ședința plenară a Consistoriului arhiepiscopale, ținută în 3 Septembrie 1918.

Vasile Mangra m. p., arhiepiscop și mitropolit. Dr. Octavian Costea m. p., secretar.

354/1918. (249) 3-3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școala noastră din comuna mai jos însemnate se erie concurs cu termen de 15 zile de la prima publicare în «Telegraful Român».

1. Agmarji, cu salariu: 600 coroane dela biserică, iar restul dela stat.

2. Crișcu, cu salariu: 800 coroane dela biserică și 400 cor. dela Ven. Consistor.

3. Grava, cu salariu: 500 dela biserică, 100 cor. dela Ven. Consistor, iar restul dela stat.

4. Gomal, cu salariu: 700 cor dela biserică, iar restul dela stat.

5. Mesantea, cu salariu: 400 cor. dela biserică, 200 cor. dela Ven. Consistor, iar restul dela stat.

6. Saracusa, cu salariu: 400 cor. dela biserică, 200 cor. dela Ven. Consistor, iar restul dela stat.

La toate posturile cvartir și grădinișca, resp. reluț.

Cererile de concurs se vor înainta la subsecretariatul ofițului, în termenul șindicat.

Îndatoririle celor aleși sânt conform dispozițiunilor din Regulamentul pentru școalele noastre.

Alba-Iulia, 13 Septembrie 1918. Oficiul protopresbiter ort. român al tractului Alba-Iulia.

Ioan Teulescu, protopop. (252) 2-2

Învățător tinăr

nețăslorilor, liber de serviciu militar și cu frumoase aptitudini muzicale caută aplicare în a școala confesională subvenționată de stat, cu una sau mai multe puteri didactice. Prefere bucuros o astfel de comună, unde ar putea contracta o căsătorie cinstită și demnă. Oferte închise cu descrierea pe scurt a emolumentelor și a altor referințe locale să se trimită în plic dublu în termen de 8 zile la administrația acestui ziar sub titlul «Lubitor de muncă».

Concurs

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională ort. română din Sibot, protopresbiteratul Orăștiei, se publică concurs cu termen de 20 zile de la prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post sânt:

1. Salariul fundamental de 1200 cor. plătit din lada bisericii.

2. Cvartir în natură sau reluț de cvartir.

3. Lemne de foc în natură.

4. Grădinișca în natură sau 40 coroane reluț. Adausele după anii de servit se vor socoti numai după anii servitii în comuna această după ocuparea definitivă a postului.

5. Învățătorul e dator să cânte cu copiii în biserică la sf. Liturgie.

Doritorii de a ocupa acest post vor trimite cererile instruite cu documentele normate în lege, subsecretariatului ofițului, în termenul deschis și se vor prezenta în vreo Duminecă ori sâmbătoare la biserică spre a-și cunoaște poporul.

Orăștie, 12 Septembrie 1911. Oficiul protopresbiter ort. rom. al Orăștiei în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Dumpa, protopop.

Pălării de dame

Cu mult șic și elegant. Mare asortiment în pălării de catifea, velur și păsă (Fily), în toate prețurile la:

(230) Salonul de modă 6-6

BERTA ZIEGLER, Sibiu, Strada Căminilor Nr. 43, etajul I.

De vânzare

patru butoaie de vin.

Doritorii să se adreseze la Administrația «Telegrafului Român».

Puterea cenzurii

nu poate suprima știrea; că pu-Diana și crema sânt Diana cele mai excelente mijloace de frumusețe.

Doză de probă 3— K Doză mare. . . 6— K

De vânzare pretutindeni

La «Librăria arhiepiscopaleană» din Sibiu: Nagyzszeb en alia de vânzare: :

Brazde în ogrorul lui Hristos

Dr. Ștefan Cioroianu.

Prețul unui exemplar 6 Coroane, plus porto postal recomandat 1 Cor.

Căzut a cununa capului nostru

cuvântări funebreale de Dr. Ioan Lupăș.

Prețul unui exemplar 8 Coroane, plus porto postal recomandat 1 Cor.

Editoria și tiparul tipografiei arhiepiscopale